

درس فارغ فقه مضرت آیت الله مسینی بوشهری (دامت برکاته)

موضوع کلی: فصل فی غسل الجنابة

تاریخ: ۶ دی ۱۳۹۹

موضوع جزئی: موجبات جنابت - جماع

مصادف با: ۱۱ جمادی اول ۱۴۴۲

سال تحصیلی: ۱۴۰۰-۱۳۹۹

جلسه: ۵۲

«الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد وآله الطاهرین و اللعن علی اعدائهم اجمعین»

مرحوم سید (ره) در ادامه فرموده است: «و الاختیار و الاضطرار فی النوم أو اليقظة»^۱.

به نظر مرحوم سید (ره)، در تحقق جنابت از راه جماع، فرقی نمی‌کند که انسان از روی اختیار جماع کند یا مضطر به جماع شده باشد و همچنین، فرقی نمی‌کند که جماع در خواب واقع شده باشد یا در بیداری واقع شود.

دلیل حکم مذکور، اطلاق روایات است چون روایاتی که وارد شده‌اند اطلاق دارند و لذا علاوه بر حالت اختیار، حالت اضطرار را نیز شامل می‌شوند.

مرحوم سید (ره) در ادامه نوشته است: «حتی لو أدخلت حشفة طفل رضیع فإِنَّهُمَا یَجْنَبَانِ وَ کَذَا لَوْ أُدْخِلْتَ ذَکْرَ مِیتٍ أَوْ أُدْخِلَ فِی مِیتٍ»^۲.

به نظر مرحوم سید (ره)، اگر زنی، حشفه طفل شیرخوار را در فرج خود داخل کند، هر دو (زن و طفل) جنب می‌شوند و همچنین، اگر آلت میت را در فرج خود داخل کند هر دو جنب می‌شوند یا اگر مردی آلت خود را در قُبُل یا دُبُر میت داخل کند هر دو جنب می‌شوند.

دلیل حکم مذکور نیز اطلاق روایات است.

مرحوم سید (ره) در ادامه نوشته است: «و الأحوط فی وطء البهائم من غیر إنزال، الجمع بین الغسل و الوضوء إن کان سابقاً محدثاً بالأصغر و الوطء فی دبر الخنثی موجب للجنابة دون قبلها إلاً مع الانزال فیجب الغسل علیه دونها إلاً أن تنزل هی أيضاً»^۳.

به نظر مرحوم سید (ره)، احتیاط [واجب] این است که در وطی بهائم و حیوانات، در صورتی که انزالی صورت نگیرد، انسان بین غسل و وضو جمع کند، هر چند که قبل از وطی با حیوان، محدث به حدث اصغر باشد. وطی در دُبُر خنثی [که ذکوریت و انوئیت او مشخص نیست] موجب جنابت می‌شود، ولی وطی در قُبُل خنثی موجب جنابت نمی‌شود مگر اینکه انزال صورت گیرد که در این صورت، بر وطی کننده، غسل واجب می‌شود ولی بر خنثی غسل واجب نمی‌شود مگر اینکه خنثی نیز انزال شود [که در این صورت، غسل بر او نیز واجب خواهد شد].

سؤال: آیا وطی در بهائم به وطی انسان ملحق می‌شود و حکم وطی با انسان را دارد؟

۱. سید محمد کاظم، طباطبائی یزدی، العروة الوثقی، ج ۱، ص ۲۷۹.

۲. همان.

۳. همان.

گفته‌اند که وطی با بهائم با وطی با انسان تفاوتی ندارد و همان‌گونه که در وطی انسان، غسل لازم است، در وطی با حیوانات نیز غسل لازم است زیرا از کلام مرحوم سید مرتضی (ره) استفاده می‌شود که وجوب غسل در وطی بهائم اجماعی است و مبنای اصحاب بر این است که در فرض ادخال و ایلاج نسبت به بهائم، واجب است که شخص غسل کند.

دلیل دیگر این است که بین وجوب حدّ و وجوب غسل ملازمه وجود دارد لذا چون در صورت وطی با بهائم حدّ واجب می‌شود، پس از باب ملازمه بین وجوب حدّ و وجوب غسل، غسل نیز واجب می‌شود.

اشکال بر اجماع و ملازمه مذکور: اجماعی که ادعا شد، قابل اعتماد نیست چون این اجماع، اجماع محصل نیست و نسبت به تحقق آن علم نیست چون در حدائق آمده است که مشهور بین اصحاب، عدم وجوب غسل نسبت به وطی بهائم است و با این سخن نمی‌توان گفت که وجوب غسل در رابطه با وطی بهائم اجماعی است چون مشهور بین اصحاب بر خلاف این اجماع است.

اما ملازمه بین وجوب حدّ و وجوب غسل نیز پذیرفته نیست چون همان‌طور که سابقاً گفته شد، مراد از ملازمه خصوص تلازم بین حدّ زنا و وجوب غسل است، یعنی در هر موردی که زنا محقق شد و حدّ واجب شد، غسل نیز واجب است چون موضوعشان یک چیز است و آن عبارت از ملامسه، ادخال، اتیان و امثال آن است، اما بین مطلق حدّ و وجوب اغتسال، ملازمه‌ای نیست تا گفته شود که در وطی بهائم نیز چون حدّ لازم است، پس غسل نیز واجب می‌شود.

اما مطلقاتی که در فرض ادخال و ایلاج، به غسل امر کرده‌اند نیز در مقام بیان کمیت یا کیفیت ادخال است که مطلق ادخال موجب غسل می‌شود هرچند که انزال صورت نگیرد، بر خلاف تفخیز که موجب وجوب غسل نمی‌شود، مگر اینکه انزال صورت گیرد که در این صورت، انزال موجب غسل می‌شود و تفخیز موجب غسل نیست. لذا این مطلقات، متعرض متعلق ادخال [که زن یا مرد یا بهیمه است] نشده‌اند و فقط در مقام بیان کمیت یا کیفیت ادخال می‌باشند لذا به اطلاق این مطلقات، برای حکم به وجوب غسل به وسیله وطی با بهائم، نمی‌توان تمسک کرد.

بنابراین، استناد به ادله مذکور، بر حکم به وجوب غسل با وطی با بهائم تمام نیست. لکن احتیاط این است که انسان در صورت وطی با بهائم غسل کند و وضو نیز بگیرد، همان‌گونه که در وطی با پسر بچه گفته شد. بنابراین، اگر شخص با حیوانی وطی کند ولی انزالی صورت نگیرد اگر قبل از وطی، محدث به حدث اصغر باشد، احتیاط این است که بین وضو و غسل جمع کند، اما اگر انزال صورت گیرد، احتیاط این است که غسل کند.

مرحوم سید (ره) در ادامه فرموده است که وطی در دُبر خنثی [که ذکوریت و انوئیت او مشخص نیست] موجب جنابت می‌شود، ولی وطی در قُبُل خنثی موجب جنابت نمی‌شود مگر اینکه انزال صورت گیرد که در این صورت، بر وطی کننده غسل واجب می‌شود ولی بر خنثی غسل واجب نمی‌شود مگر اینکه خنثی نیز انزال شود [که در این صورت، غسل بر او نیز واجب خواهد شد]. حکم مذکور، مبنی بر وجوب غسل با وطی در دُبر خنثی، مبتنی بر این است که لزوم غسل با وطی در دُبر، به طور مطلق پذیرفته شود؛ یعنی گفته شود که دخول چه در دُبر مرد باشد و چه در دُبر زن باشد، موجب غسل می‌شود که در این صورت، دخول در دُبر خنثی نیز موجب غسل می‌شود.

تفاوتی که مرحوم سید (ره) بین وطی در دُبر و وطی در قُبُل خنثی قائل شده است به این دلیل است که اگر وطی در دُبر تحقق پیدا کند، خنثی از یکی از این دو صورت خارج نیست و آن، اینکه یا در واقع زن است یا مرد است و در هر دو صورت (چه مرد باشد

و چه زن باشد) غسل با وطی در دُبَر لازم می‌آید، اما اگر وطی در قُبَل خنثی باشد، موجب جنابت و وجوب غسل نمی‌شود زیرا احتمال داده می‌شود که خنثی، مذکر باشد و قُبَل او قُبَل واقعی که دخول در آن موجب غسل می‌شود، نباشد، بلکه یک عضو زائدی، مثل سوراخی باشد که در بدن وجود دارد که در این صورت دخول در آن موجب غسل نمی‌شود مگر اینکه انزال صورت گیرد که وجوب غسل به خاطر انزال خواهد بود و به خاطر دخول در قُبَل خنثی نیست و لذا بر خنثی که دخول در قُبَل او صورت گرفته است، غسل واجب نمی‌شود، مگر اینکه او نیز انزال داشته باشد که در این صورت به خاطر انزال، غسل بر او نیز واجب می‌شود. مرحوم سید (ره) در ادامه نوشته است: «و لو أدخلت الخنثی فی الرجل أو الأُنثی مع عدم الإنزال لا یجب الغسل علی الواطئ و لا علی الموطوء»^۱.

به نظر مرحوم سید (ره)، اگر خنثی در مرد یا زن دخول کرد و انزالی صورت نگرفت، غسل بر هیچ‌کدام از وطی کننده و وطی شونده، واجب نیست.

دلیل حکم مذکور این است که احتمال داده می‌شود که خنثی در واقع زن باشد و این آلتی که با آن در مرد یا زن دخول کرده است در واقع یک عضو زائدی بیش نیست که در بدنش قرار دارد و آلت واقعی نیست لذا ادخال آن در قُبَل یا دُبَر زن یا در دُبَر مرد، موجب وجوب غسل نمی‌شود زیرا وجوب غسل از طریق دخول آلت واقعی در قُبَل یا دُبَر لازم می‌آید.

مرحوم سید (ره) در ادامه نوشته است: «و إذا دخل الرجل بالخنثی و الخنثی بالأُنثی وجب الغسل علی الخنثی دون الرجل و الأُنثی»^۲.

به نظر مرحوم سید (ره) اگر مردی در خنثی دخول کند و خنثی نیز در زن دخول کند، در این صورت غسل بر خنثی واجب است، ولی بر مرد که در خنثی دخول کرده است و بر زن که خنثی در او دخول کرده است، غسل واجب نیست.

دلیل وجوب غسل بر خنثی، این است که خنثی در واقع یا مرد است یا زن است، اگر در واقع مرد باشد، چون در زن دخول کرده است، غسل بر او واجب می‌شود لذا باید غسل کند و اگر در واقع زن باشد چون مرد در او دخول کرده است، غسل بر او واجب می‌شود لذا باید غسل کند.

دلیل عدم وجوب غسل بر مرد، این است که چون احتمال دارد که خنثی که مرد در او دخول کرده است [و انزالی صورت نگرفته است]، مذکر بوده است و آلت انوثیت او، عضوی زائد بوده است لذا دخول در عضو زائد، موجب وجوب غسل نمی‌شود.

دلیل عدم وجوب غسل بر زن، این است که چون احتمال دارد که خنثی که در زن دخول کرده است، مؤنث بوده است و آلت ذکوریت او، عضوی زائد بوده است و آلت واقعی نبوده است لذا با دخول آن عضو زائد، غسل واجب نمی‌شود.

«الحمد لله رب العالمین»

۱. همان، ص ۲۸۰.

۲. همان.